

Táncsics Mihály

Születésének 175. évfordulójára

Elsőnek Petőfi Sándor állított emléket róla — még életében, 1848. márciusában írta: „Nem elég... most föl Budára, Ott egy író fogva van, Mert nemzetének javára czélt munkáiban”.

Közel száz éven át nem is tudtak róla sokkal többet, minthogy 1848. március 15-én a felkelt pesti nép a márciusi ifjak vezetésével kiszabadította börtönéből Táncsics Mihályt, az akkor 49 esztendő volt.

Telkes jobbággy fia, a Veszprém megyei Ácseszéren született, 1799. április 21-én, a hét életben maradt (anyja 13 gyermeknek adott életet) testvér közül a középső volt.

Nehéz küzdelmek árán tanul, elvégzi a tanítóképzőt, majd az egyetemet látogatja, nevelőskodik, bejárja Nyugat-Európát, Angliát, Franciaországot, Németországot, közelről látja a polgári társadalmat. Tanultsága és munkája révén kiemelkedik ugyan osztályából, de egész élete során hű marad a „munkásnéphez”, ahogy ő a dolgozókat egységesen nevezi.

Először 1847-ben csukják börtönbe. Ekkor már az ellenzék egyik ismert alakja. Elfogatásának közvetlen kiváltó oka „Sajtószabadságról nézetei egy rabnak” című röpirata. Vizsgálati fogása során az ügyész 10 éves sáncmunkára való indoklást fogalmaz, a röpiratban — a vádló szerint — „alpesnek abbeli vétkek szándéka ömlik el, hogy országosi rendszerünk feldúlásával, a személy és vagyonbeli jogok egyenlőségi elve terjesztések...”

A forradalom és szabadságharc hónapjaiban minden energiáját a köz, a nemzeti egység ügyének szenteli, de olyan nemzeti egységet hirdet, amelyben a parasztság politikailag és gazdaságilag egyenrangú fél.

Nemcsak a békepárttal, de Kossuthal is szembekerül. 1848. április 2-án jelenik meg szerkesztésében az első magyar néplap, a Munkások Újsága. A lap élén a mottó, amely egyben program is: „A kormány, az országért van, tehát fölötté a nemzet mindenkor intézkedhetik”.

Az 1848-as forradalom és szabadságharc vereséget

szenvedett, a polgári átalakulás folyamata a jobbágy-ság felszabadulásával mégis megkezdődött. A jobbágy-ság megszűnt, de a parasztság nagy tömegei föld nélkül maradtak.

Táncsicsot is halálra ítélte a Habsburg-szoldateszka, Kossuthal együtt akasztották fel „jelképesen”. Hét évig bujkált, saját otthonában Pesten, egy föld alatti üregben. S közben írt, dolgozott. Nem adta fel a világnézetét, harcot, miközben az akasztófa fenyegette, éhezett, nyomorgott. Ekkor, 1851-ben írja „Mik a vörös republikánusok és mit akarnak?” című röpiratát, ebben határozott forradalmi demokrata követeléseket fogalmaz meg. Egyik főszervezője az 1860-as március 15-i tüntetésnek, de még előtte egy nappal letartóztatják. Az ügyész hallgat rá, tizenöt esztendő kapott. A kiegyezéssel meghirdetett amnesztia visszaadja szabadságát. Hatvannyolc éves, és csaknem teljesen vak, de a harcot eszméiért tovább folytatja.

1869. január 2-án jelenik meg új lapja, az Arany Trombita első száma. Márciusban az orosházi kerület képviselőjének választja, s rögtön utána ismét bevonul a fogházba, egy hónapot ül sajtóvétség miatt.

Táncsics már a harmincas években megismerkedett az utópista szocialista tanokkal, és kezdetül fogva rokonszenvvel kísérte a szocialista mozgalmat. Bár mindvégig elsősorban a szegény-parasztság radikális követeléseit képviselte, hangot adott a munkás-paraszt szövetség gondolatának. Felismerte az elnyomottak és kiszármányoltak egymásra utaltságának szükségét, a kölcsönös szolidaritás jelentőségét.

Nyolcvanegy éves, amikor meg cikketek írt a Népszavába, a szocialisták lapjába. 1880 húsvétján, Föltámadás című cikkében a Népszava-igazgatókat gárdájának élére állva írja:

„A föltámadást ti fogjátok eszközölni, megteremteni munkás barátain, mert létezhetik-e a nagy természetben más biztos talaj, mint a munka, a munkásság!...”

Táncsics Mihály 1884-ben halt meg.

Táncsics-emlékülés

Táncsics Mihály születésének 175. évfordulóján emlékülést rendeznek Ceglédén, a Kossuth művelődési házban holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor. „Táncsics Mihály irodalmi működése” címmel Szőrényi László, az

MTA irodalomtudományi intézetének munkatársa tart előadást, Táncsics ceglédi éveiről pedig Hídvégi Lajos helytörténész. Az emlékülés előtt megkoszorúzzák Táncsics emléktábláját is.

Kereskedelmi megállapodás

Kallós Ödön, a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke és Rudi Kolak, a Jugoszláv Gazdasági Kamara elnöke pénteken Budapesten együttműködési megállapodást írt alá. Ebben a két ország vállalatai között hosszú lejáratú együttműködés fokozott segítségét határozták el.

Időközi tanácstagválasztások

A különböző okok, mint az elhalálozás, lemondás, elköltözés, s egyéb miatt Makón, Földeákon, Királyhegyesen, Maroslelén, Pitvaroson, Ambrózfalván, Bokrosán, Eperjesen, Felgyőn, Magyar-tésen, Nagymágocon, Tömörkényen, Forráskúton, Rúzsán és Tiszaszigeten tanácstag hely üresedett meg.

A törvény rendelkezéseinek megfelelően a Csongrád megyei Tanács az érintett tanácstag választókerületekben választásokat tűzött ki, amelyeket április 21-én, holnap, vasárnap tartanak. Az eddigi előkészítésről és a választás lebonyolításáról adott nyilatkozatot dr. Bozó Sándor, a megyei tanács vb titkára.

gárok különböző észrevételeiket megtehették. A felszólalások során 20 közérdekű bejelentés is történt. És még egy statisztikai adat: mivel nem volt kettős jelölés, így 18 tanácstagjelölőre szavaznak, akik közül 11 fizikai munkás, illetve tsz-tag.

Egyébként a felszólalások vagy a jelölt támogatására vonatkoztak, vagy pedig különböző kommunális és szolgáltatási jellegű problémákat érintettek. A közérdekű javaslatok is e két témakörhöz kapcsolódtak. A tapasztalatok szerint, a jelölő gyűlések a törvényességi követelményeknek megfelelően, eredményesen, jó politikai hangulatot tükrözve bonyolódottak le. Tehát minden előfeltétel megvan, hogy holnap reggel öt, illetve hat órakor megkezdődjenek a választások.

A választások időkezdésénél az illetékesek figyelemmel vannak a mezőgazdasági korai munkakezdekésekre.

A szavazásra jogosultak névre szóló meghívót is kaptak. Korábbiakhoz hasonlóan, a betegeket a szavazatszedő bizottságok felkeresik a választóurnákkal. Egyébként, ha valaki kimaradt a névjegyzékből, a lakóhelye szerint illetékes tanácsnál ma, szombaton 12.30 óráig észrevételt tehet, és kérheti a névjegyzékbe való felvételét. Fel szeretnénk hívni a lakosság figyelmét, s egyben ez kérdésünk is, hogy lehetőleg a reggeli órákban keressék fel a szavazóhelyiségeket, így a szavazások hamarabb befejeződhetnek, s ezzel megkönnyítik a bizottságok munkáját. A választás napján vigyék magukkal személyi igazolványukat és a választási szerv által küldött értesítést — fejezte be nyilatkozatát dr. Bozó Sándor.

Zenei naptár

Két győzelem

A véletlen játéka folytán a héten több rendkívüli előadásban is részesedhetünk a koncertlátogató közönség. A szerdai és a csütörtöki koncert két győzelem volt.

Szerdán este a Bartók művelődési központban tartott nagy sikerű hangversenyt a Tömörkény Zeneművészeti Szakközépiskola növendékeinek vonósnyegese. Tagjai: Tóth Erika, Papp Katalin, Kádár Jolán, Murányi László, kamarazene-tanárak Weninger Richárd, Tóth Erika gyönyörű hangszínről hegedülése, Murányi László biztos hangszerkezelése és az egész kvartett hajlékony, kifinomult zeneiségével mindenkit lenyűgözött. Gárdonyi Zoltán III. vonósnyegését teljes terjedelmében hallhattuk, s így a magyar zene konzervatívabb ágának egyik költőien szép és igen nagy műgonddal megkomponált terméssel ismerkedhettünk meg. Csajkovszkij D-dúr vonósnyegésének II. és III. tétele közül a lassú tételt jobban, különösen akkor, amikor a koncert végén ráadásaként még egyszer eljátszották. Schubert a-moll vonósnyegése az est leg-egyeneslegesen jó produkciója volt. A kisse széteső I. tétel után a többi három igazán magas szintű előadásban szolgált meg.

Nem középszerűek, hanem felnőtt, hivatásos szinten tennék szóvá, hogy a négy hangszer hangszíne közti különbség néha zavaróan hatott, és erről nemcsak a hangszerek, hanem a játékosok is tehetnek. Ezenkívül a két középső szölam néha nem volt elég pregnáns. Ezek a profizsintű észrevételek azonban mit sem vonnak le abból a tényből, hogy ezek a középiskolások olyan pillanatok élményeit szereztek meg nekünk, amit néha felnőtt vonósnyegések sem nyújtanak.

Ez volt tehát az első győzelem: az a jelenet, amikor négy gyerek birtokba veszi a zeneművészetet. Most pedig következik a másik: a modern zene győzelme a szegedi közönségen. A Mihály András vezette Budapesti Kamaraegyüttes olyan előadást nyújtott, hogy remélhetjük: a közönség és színdarabunk zenéje közti szakadék végre Szegeden is szűkülni kezd. A forró sikerhez a szeniális műveken kívül az előadás világszínvonalára is hozzájárult. Mihály András immár Európa-szerte nagyra becsült apostola a mai zenének, és a magyar zenei életben is fontos missziót tölt be. Együttessé több olyan taggal büszkélkedhet, akik hangszerük kiváló, híres művészei. A sikersorozatot Schönberg Pierrot lunaire-je nyitotta meg, amelynek ének-, helyesebben Sprechgesang szölamát a fantasztikus képességű és tudású Sziklay Erika énekelte — az az beszélt, kiabált, sutogta, az előírásnak megfelelően. Az est legörvendetesebb eseménye az volt, hogy egy igen szép, új magyar mű, Szöllösy András Musica concertante c. műve is megérdemelt nagy sikert aratott. A záródarab, Sztravinszkij immár klasszikus műve, A katona története már a „kasszadarab” magától értetődő tapsviharát váltotta ki. Ez volt az igazi győzelem: a modern zene győzelme. Haszon ez a koncert bátorítás-ként az ősszel ismét sorra kerülő mai magyar zene hetének rendezőire: Bebizonyosodott az, hogy az igazán nagy előadóművészet közel képez hozni a közönséghez a nehezen megközelíthető is. A Mihály-együttes remélhetőleg elkövetkező, jövő évi koncertjén pedig talán már telt háza is számíthatunk.

Huszár Lajos

Móra-emlékest

„Azt vallo, hogy célszerű szegényembere vagyok a magyar irodalomnak, ... kolompsoz a gyepes dűlőkön, ... rőzsefűst a magyar mezők felett...” — ez az idézet volt a mottója a Bartók Béla Művelődési Központban tegnap este rendezett nagy sikerű Móra-emlékestnek. Az a szándékkal hirdették meg sorozatukat, hogy Szeged nagy íróit — Tömörkényt, Morát és Juhász Gyulát — feltámasszák, élő-eleven közelségbe hozzák alkotásaikat, emberi jellemvonásaikat a ma emberéhez, és segítsék a középiskolások irodalmi tájékozottságának bővülését. A nemrégiben megrendezett — Bányász Ilona, Kovács János, Melis Gábor magas színvonalú előadásában — megrendítően szép Tömörkény-est után most a negyven esztendeje halott Móra Ferencre emlékeztek.

Melis Gábor, a Szegedi Nemzeti Színház fiatal művésze vállalta a válogatás és összeállítás sok munkát, és fáradságot igénylő feladatát. A művészi tolmácsolásban

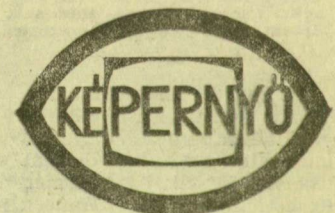
mélto társra talált Bányász Ilona személyében. A műsor — melyet Bartók zenéje színesített — nemcsak irodalmi anyag segítségével kísérte végig Móra Ferenc életét, ember-írói fejlődését, megrendítő-nagy élményeit, megpróbáltatásait. Az előadók érdeme, hogy Móra alakját teljes tisztaságában és nagyszerűségében idézték meg. Minden póztól mentes előadásuk, egyszerűen szép és tiszta szövegmondásuk, művészi alázatuk az igazi Móra alakját-arcát állította elének.

Saját szükségletünkre és vállalatok, szövetkezetek gépjárművezetői részére

autóbuszvezetői tanfolyamot szervezünk Szegeden

Saját szükségletünkre, vállalati költségen TEHERGÉPJÁRMŰ-VEZETŐI tanfolyamot indítunk. Jelentkezés: VOLÁN 10. SZÁMÚ VÁLLALAT, Szeged, Bem u. 10., naponta 8 órától 12 óráig.

Dokumentumok

Elég sok és elég jó televíziós dokumentumfilmre emlékezhetünk ahhoz, hogy minden újabbat nagy várossal fogadjunk. Ez a műfaj megköveteli, hogy az alkotók választotta téma közérdeklődésre tartson számot, a feldolgozás módja frappáns, hatásos legyen.

A héten nem is egy ilyen film került a képernyőre. Féner Tamás: Siktán a Cserhalmi csapattal című alkotását minden bizonnyal nemcsak a mostani, hanem a jövő elmúlt hét legjobb dokumentumfilmjének tartjuk. Nemcsak azért, mert a fotóművészek legszebb erőit csillogtatta fel művében, jellemző és hatásosan fényképezhető mozzanatokot örökített meg a bányászok életéből, hanem mert a tévében újszerűnek számító megoldásokkal élt. Állóképek váltották egymást, de olyan pontos, megszokhatatlanul folyamatos, drámai erejű szerkesztéssel alkottak, akár valamely „jól rendezett” film mozgóképei. Féner így a televíziós filmalkotás új lehetőségeire, még nem volt útjaira is ráirányította a figyelmet.

Nem kevésbé érdekes, mert fontos társadalmi témával kapcsolatos felhívó volt a Cigánygyerekek az iskolában című (szerkesztő-röport: Kántás László, rendező: Bohó Róbert, operatőr: Molnár Miklós). A cigánykérdés — akárcsak a tanyakérdés, amellyel a csütörtöki befejeződött dokumentumsorozat foglalkozott — úgynevezett „hálás téma”, ha arra gondolunk, hogy mindig aktuális, mert sajnos, még nagyon sok a megoldatlan feladat. Mindannyiunké, mint erre helyesen rámutattak a film készítői. És különösen nagy mindannyiunk felelőssége az iskolás korú cigánygyerekek sorsáért, hiszen „cigánykérdés” tulajdonképpen csak akkor lesz, ha most őket nem sikerül hozzásegítenünk: megszüntessék, amiben óvoda nélkül, rossz családi körülmények között elmaradtak. A film ennek tudatosítása érdekében született, és hogy a baranyai, valamint budapesti iskolák bemutatásával példát adjon az ország más vidékein lakóknak is.

A dokumentumfilmek közé sorolhatjuk a Heten Európából címűt, amely a Duna menti Folklor Fesztivál képei közül örökített meg néhányat, és a fiatal néptáncosok megszólaltatásával az új — úgy látszik Európa-szerte hódító — divat, a népművészet iránt fellángolt érdeklődés okait-jellemzőit kutatta. Korántsem tudott olyan hatásosan és érdekesen foglalkozni témáival, mint az előbb említett kettő, így aztán nem nagyon használt a film sem a népi táncnak, sem a televíziós dokumentumok hírének.

S. E.

Pályázati felhívás!

A Finomkerámiaipari Művek Alföldi Porcelángyára részéről

pályázatot hirdetünk porcelánfestő üzemhez műszaki vezetői munkakör betöltésére

Részletes tájékoztatást a pályázat beadása után adunk a feladatokra, bérezésre, lakáslehetősége egyaránt. Iparművészek, műszaki jellegű egyetemi végzettségű egyének jönnek elsősorban számításba.

Jelentkezési határidő: 1974. május 31.
Cím: FIM Alföldi Porcelángyár személyzeti osztály, Hódmezővásárhely, Erzsébeti út 7. szám.
X H